

Хильчук М. В.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ: ВИМОГИ СУЧАСНОГО СПІЛКУВАННЯ

Основою будь-якої мови, як зазначає Ніколенко А. Г., є живе розмовне мовлення. Мовлення — процес добору й уживання засобів мови для спілкування з іншими членами певного мовного колективу. Мовлення є форма існування живої мови, у мовленні мова функціонує, перебуваючи в постійному розвитку. Мова й мовлення нерозривно пов'язані. Мовлення існує на основі певної мови, а мова виявляє себе в мовленні її носіїв. Мова щодо мовлення — явище загальне; вона належить усім, хто нею користується. Мовлення ж щодо мови — часткове, окреме, індивідуальне. Та без повсякденного вжитку на всіх вікових і соціальних рівнях, неспинного розвитку форм та засобів спілкування навіть найрозвиненіша мова приречена на асиміляцію і зникнення.

Клещова О. Є. та Кравчук О. М. вважають, що культура мови – це проблема, що так чи інакше наявна в будь-якій національній спільноті й буває предметом публічного обговорення та пильної уваги мовознавців, письменників, узагалі людей, небайдужих до виражальних можливостей слова або до престижу своєї мови.

Добираючи ті чи інші мовні засоби, слід дотримуватися загальних етичних вимог й орієнтуватися також і на позамовні чинники, розглядаючи їх як єдине ціле. Серед цих чинників найважливішими є суспільна царина й мета спілкування в конкретних обставинах.

Тележкіна О. О. вважає що мовлення культурної людини повинно відповідати таким вимогам:

- якісність (недвозначність) у формулюванні думки;
- логічність, смислова точність, небагатослівність;
- співвіднесеність мовних засобів і стилю викладу;
- різноманітність мовних засобів;
- самобутність, нешаблонність в оцінках, порівняннях, зіставленнях; у побудові висловлювання;
- ефективність;
- милозвучність, виразність дикції, відповідність типу мовлення і сили голосу ситуації мовлення.

Отже, культура мовлення — це сукупність таких якостей, які найкраще впливають на адресата з урахуванням конкретної ситуації, поставлених мети й завдань. До них належать: точність, зрозумілість, чистота мови, багатство й різноманітність, виразність, правильність. Кожен, хто прагне поліпшити свою культуру мовлення, має розуміти, що таке національна мова, у яких формах вона існує; чим книжна мова відрізняється від розмовної; що таке функціональні стилі мовлення; чому в мові існують фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні варіанти; що таке мовна норма; засвоїти й розрізнати навички добору і вживання мовних засобів у процесі діяльності; оволодівати нормами літературної мови, її багатствами.

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри українознавства і політології
Сукачової Г. П.